13.10.2016

Sivistys- ja tiedejaosto perjantai 14.10.2016 klo 09:00 / HE 134/2016 vp / Asiantuntijapyyntö
Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto pyytää kirjallista asiantuntijalausuntoanne:

Er e-post 13.10.2016

UTLÅTANDE ANGÅENDE REGERINGENS BUDGETFÖRSLAG TILL RIKSDAGEN ÅR 2017 BETRÄFFANDE YRKESUTBILDNINGEN

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur (SÖFUK) som upprätthåller Yrkesakademin i Österbotten (YA) tackar för möjligheten att avge utlåtande beträffande regeringens budgetförslag till riksdagen år 2017.

SÖFUK anser att reformen av andra stadiets yrkesutbildning behövs för att effektivera verksamhetsprocesserna inom yrkesutbildningen och omfattar mycket av de åtgärder som presenteras i regeringens förslag om reformen kan genomföras genomgripande så att även samtliga arbetsmarknadsparter är del i och omfattar reformen.

Vi anser att **kollektivavtalet** för den undervisande personalen bör uppdateras så att avtalet motsvarar det behov som finns inom andra stadiets yrkesutbildning i dagens Finland då även reformen av yrkesutbildningen genomförts. Nuvarande avtal stöder inte reformens anda.

Trots att reformen i sig stöder en effektiv verksamhet för samhällets bästa anser vi dock att yrkesutbildningen proportionellt bär för stor del i talkot att få Finlands ekonomi i balans om den verkställs såsom nu planeras då nedskärningarna sker år 2017 och ny lagstiftning för upprätthållarskap och finansiering kommer från och med 2018. Nedskärningen som föreslås förverkligas genom att skära ned finansieringen med 12,5 % av maximala studerandeantalen i upprätthållartillståndet. Detta har stora konsekvenser för de upprätthållare som aldrig haft problem med att fylla studerandekvoterna. YA har inte möjlighet att ta ned 12,5% av antagningen till nästa år om ansvaret för regionens unga och vuxna ska bäras fullt ut. SÖFUK poängterar att yrkesutbildningen har ansvar för hela årskullar som går ut grundskolan och för unga vuxnas yrkesutbildning**. Att nedskärningarna nu görs år 2017 utan vetskap om verksamhetsvillkoren från och med år 2018 gör det ytterst svårt att planera verksamheten**. Vi poängterar att yrkesutbildning är långsiktig verksamhet. De beslut som gjordes denna vår om utbildningsutbudet har direkt inverkan på studerandeantagningen hösten 2017 vilket självfallet påverkar verksamheten till och med våren 2020. Vi önskar att förutsägbarheten och prognostiseringen av upprätthållarnas verksamhet ska förverkligas på riktigt i och med reformen.

För den **svenskspråkiga yrkesutbildningen** innebär nedskärningarna utmaningar eftersom den svenskspråkiga befolkningen bor glest spridda längs kusterna. Tillgängligheten till yrkesutbildning relativt nära hemmet bör tryggas också för den svenskspråkiga befolkningen. Här vill vi även lyfta fram att beträffande ungdomar är det samma kommuners 16-åringar som väljer utbildning, antingen gymnasium eller yrkesutbildning. De som väljer yrkesutbildningsvägen får inte åsidosättas i Finland år 2017. Bevisligen sysselsätts de som utexaminerats från YA mycket väl. Därmed är det en befolkningsgrupp som snabbt kommer in i samhället och bidrar till vårt välstånd.

Vi anser det positivt att yrkesutbildningen för **invandrare** noteras i budgetförslaget, särskilt språkkravens inverkan för utbildningen.

Vi vill poängtera den outnyttjade möjlighet som ännu finns genom att på smarta sätt skapa samverkan mellan **andra och tredje stadiets yrkesutbildning** för att försnabba och effektivera processerna. YA har samarbete med Yrkeshögskolan Novia genom öppna högskolan inom Novia, ett samarbete som börjat mycket väl men även andra möjligheter till stadieöverskridande verksamhet bör stödas och utrönas.

Reformen som bygger på **individuella lösningar** för att fylla kunskapsluckor på vägen till ett yrke kräver resurser av upprätthållarna. SÖFUK är beredd att jobba hårt för att genomföra detta men vill samtidigt påpeka att denna stora reform av andra stadiet, regeringens spetsprojekt, är unikt såtillvida att spetsprojektet ska genomföras utan extra finansiering.

De aviserade **måldiskussionerna** mellan Undervisnings- och kulturministeriet och upprätthållarna är en god tanke. Förhandlingarna bör dock har en juridisk inverkan för båda parterna för att upplevas som meningsfull.

Vi vill även lyfta fram utmaningen med den **fastighetsmassa** som vederlagsfritt överläts från staten i samband med kommunaliseringen av den statliga yrkesutbildningen i medlet av 1990 talet. Försäljning eller avyttring av fastigheterna bör kunna ske snabbt och smidigt och komma yrkesutbildningen tillgodo.

Sammanfattningsvis konstateras att nedskärningarna som föreslås för år 2017 är ytterst besvärliga för upprätthållarna. Reformen av yrkesutbildningen på andra stadiet och nedskärningarna borde ske samtidigt. Reformen bör garantera att studerande ges möjlighet till tillräcklig undervisning så att valet att gå en yrkesutbildning inte äventyrar fortsatta studier på tredje stadiet. Vi lyfter fram problemet med små grupper på ett stort geografiskt område för den svenska yrkesutbildningen. Med nedskärningarna riskeras unika svenska utbildningar att raderas från utbildningsutbudet. SÖFUK har alltid dörrarna öppna för att delta i en fortsatt konsolidering av upprätthållarnätet för den svenskspråkiga yrkesutbildningen i Österbotten.

Med vänlig hälsning

Ulrica Karp
Direktör

Marina Vikberg-Grönlund
Chefsekonom

Bilaga

Samkommunens utlåtande OKM26/010/2016

Kontaktuppgifter

direktör Ulrica Karp, 050-5025550, ulrica.karp@sofuk.fi,
chefsekonom Marina Vikberg-Grönlund, 050-5542193, marina.vikberg-gronlund@sofuk.fi,
tf rektor Boris Ståhl 050-5386922 boris.stahl@yrkesakademin.fi

Undervisnings- och kulturministeriet

OKM26/010/2016

Utlåtande

Samkommunen Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur (SÖFUK) avger utlåtande gällande förslag för regeringsproposition för temporär ändring samt ändring av lagen om finansiering av undervisnings och kulturverksamhet.

Konstateras att förslaget till proposition hur nedskärningarna och beräkningen av dem ska tolkas är otydligt för såväl andra stadiets yrkesutbildning som för teaterverksamheten.

Utlåtandets centrala innehåll:

- SÖFUK anser att såväl andra stadiets yrkesutbildning och teaterverksamheten proportionellt bär för stor del av talkot i att få Finlands ekonomi i balans. En nedskärning av finansieringen kan göras först efter en grundlig konsekvensbedömning av de planerade åtgärderna och även vägledning i hur verksamheten framöver ska bedrivas om syftet är att upprätthålla och stärka bildningen i landet. Nedskärningarna i den form de nu föreligger är orimliga med tanke på den verksamhet som bedrivs.
- Av förslaget framkommer inte klart varför studerandeantalet man föreslår skära ner procentuellt är mera (12,5%) än den föreslagna eurosumman (11,47%). Av förslaget framkommer heller inte klart hur finansieringen av teaterverksamheten ska beräknas.
- Nedskärningarna av yrkesutbildningens finansiering leder till att tillgängligheten till utbildning minskar och riskerar även att minska utbildningsutbudet för den svenska befolkningen.
- Nedskärningarna av finansieringen av teaterverksamheten leder till att teaterkonstens utbud och tillgänglighet för de ekonomiskt svagaste grupperna i samhället, dvs. de yngsta och äldsta, riskerar minskas.
- SÖFUK ser fram emot att resultatet av det s.k. normtalkot skall börja synas. Färre normer skulle på ett smidigt sätt förverkliga åtminstone en del de nu aviserade inbesparingarna utan ingrepp i kärnverksamheten.
- SÖFUK poängterar vikten av att studerande måste garanteras en tillräcklig undervisning så att de på jämlikt sätt kan fortsätta sina studier på tredje stadiet precis som gymnasiets studerande. Garanteras inte detta finns risk att yrkesutbildningen avsmalnar till den grad att omfattande och kostsamma omskolningar krävs under fortsatta arbetslivet.
- SÖFUK omfattar de utlåtanden som ges av Suomen Teatterit - Finlands teatrar ry. och av Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys, AMKE ry.

Andra stadiets yrkesutbildning

I motiveringarna till finansieringslagen föreslår Undervisnings- och kulturministeriet (UKM) i enlighet med regeringsprogrammet nedskärningar om 190 miljoner euro för yrkesutbildningen (11,47% av finansieringen). Nedskärningen förverkligas genom att skära finansieringen med 12,5% av maximala studerandeantalet i anordnartillståndet. För samkommunens del innebär det 171 studerandeårsverken färre inom grundläggande yrkesutbildning. Eftersom SÖFUK aldrig haft problem med att fylla studerandekvoterna och de som utexamineras från oss bevisligen sysselsätts kommer vi i en situation där vi totalt sett ska utbilda samma volymer till en 12,5% lägre finansiering. SÖFUK påminner UKM om ansvaret yrkesutbildarna har för hela årskullar som går ut grundskolan och unga vuxnas yrkesutbildning. Arbetslivet förändras snabbt vilket gör att den yrkesinriktade utbildningen för vuxna på samtliga examensnivåer (inkl. grundexamen) bör kunna hållas intakt på en kvalitativt hög nivå.

Svenska Österbottens förbund
FÖR UTBILDNING OCH KULTUR

De dramatiska nedskärningar som nu aviseras för år 2017 i kombination med de redan gjorda nedskärningarna av yrkesutbildningens finansiering är orimlig då den dessutom görs utan vetskap om effekterna av en kommande (2018?) lagstiftning som reglerar upprätthållartillstånd och finansieringssystem. Det gör att upprätthållarna i blindo ska fatta beslut om verkställigheten av nedskärningarna år 2017. Yrkesutbildning är långsiktig verksamhet. De beslut som gjordes denna vår om utbildningsutbud har direkt inverkan på studerandeantagningen hösten 2017 vilket självfallet påverkar verksamheten till och med våren 2020. Förslaget gör att upprätthållarna sätts i en situation där upprätthållarna förbundit sig till verksamhet för många år framåt utan vetskap om dess kommande finansiering.

UKM har 2016 lovat lättnader i hanteringen av den egendom som i medlet av 1990 talet överläts till de kommunala upprätthållarna. Riktlinjer har inte kommit i hur denna lättnad ska genomföras. Ansvaret för en stor fastighetspark som belastas av villkoren från 1990-talet är synnerligen betungade för upprätthållarna i det nu aviserade ekonomiska läget. Därför är slopande av återkravet på egendomen och den därtill hörande byråkratin synnerligen nödvändig och brådskande.

Teaterverksamhet

Förslaget innebär en fortsättning på en spiral med minskande finansiering för teaterverksamhet. Den minskande finansieringen föreslås bli bestående vilket om det genomförs kommer att försvaga teaterbranschens produktion och sysselsättning permanent. Bättre vore att göra nedskärningarna tidsbundna och på sikt sträva efter en korrekt utveckling av finansieringen i förhållande till kostnadsutvecklingen. Den svaga kommunala ekonomin i kombination med de statliga nedskärningarna medför minskat utbud av teaterupplevelser i samhället ifall extern finansiering inte uppbådas i motsvarande grad. SÖFUK poängterar att nedskärningarna, trots att det procentuellt inte är i samma storleksklass som yrkesutbildningen, proportionell drabbar teaterbranschen hårt eftersom den drivs med små medel.

Vasa den 12 augusti 2016

På tjänstens vägnar

Ulrica Karp
Direktör

Svenska Österbottens förbund
för utbildning och kultur skn

Kungsgårdsvägen 30 A
65380 VASA

Tfn +358 6 324 22 11
www.sofuk.fi